

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate ţările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

Abonamente:

1 Lună:
10 Lei sau 4 Ruble.
3 Luni:
25 Lei sau 12 Ruble

Pentru preoţi şi învăţători: preţul jumătate.

PLATA

PENTRU RECLAME
după
INVOLALA

REDACŢIA, Uliţa Gogol No. 39

ADMINISTRAŢIA
Bof. Alexandru cel Bun, Pasa
Chişinău,
TELEFON No. 8/33

Insemnătatea zilei de 27 Martie

În această zi memorabilă s'a proclamat unirea Basarabiei cu Ţara-mamă. Proclamarea aceasta constituie unul din cele mai mari, mai remarcabile şi mai fericite evenimente din întreg trecutul neamului nostru. Fericite de fraţii basarabeni cari din prisosul însufleţirii şi dragostei lor de neam şi ţară au împletit din nou legăturile fireşti d'ntre Basarabia şi România, cari cu 100 de ani în urmă fuseseră destrămate de ghiarele prădănice ale vulturului din Ural. Destrămate zic, fiindcă fraţii basarabeni dovedesc prin vorba şi fapta lor că aceste legături nu fuseseră rupte nici odată de istov în ceace priveşte sufletul şi gândul lor. Fericite de noi toţi câţi ne-am învrednicit de a fi martori oculari la această mare şi înălţătoare afirmare naţională.

Actul dela 27 Martie s'a înscris cu litere de aur în istoria neamului. Rămâne în sarcina istoricilor de mai târziu, când se vor cunoaşte amănunţele frământărilor şi luptelor ce i-au premers de a-l pune în cuvenită legătură cu întreaga noastră dezvoltare istorică şi de-a-l aprecia după merit împreună cu făuritorii lui. De astă dată vom încerca să facem numai câteva observaţii generale.

Pentru a putea găsi în istoria noastră un act de însemnătatea politică a celui dela 27 Martie 1918, trebuie să ne întoarcem cu gândul cu multe veacuri înapoi, până în zilele lui Alexandru cel Bun, care a alungat pe tătari peste Nistru şi a aşezat hotarul ţării sale dealungul acestei ape. Dară întregirea hotarului Basarabean n'a ţinut mult, căci curând după aceea tătarii în tovarăşie cu Turcii năvăliră cu puteri unite asupra Moldovei, îi ştirbiră hotarele dinspre răsărit răpind Cetatea-Albă, Teghinea, Bugacul şi Hotinul, până ce, în cele din urmă, veni Rusia ţaristă spre a rupe din trupul Moldovei şi celelalte ţinuturi pe cari le mai stăpânea dincoace de Prut.

Dară ceace s'a pierdut rând pe rând, bucată de bucată, s'a redobândit deodată prin marele act istoric la 27 Martie. Hotarele Moldovei, ştirbite şi îngustate, s'au întregit deodată şi undele Nistrului scaldă astăzi ca şi în vechime ţerul Basarabiei izbăvite de robie. Sărîţi Codreni, sârîţi Orheieni, Soroceni şi Hotineri, cu paşi repezi păşiţi la Nistru spre a face strajă la vechiul hotar după pilda moşilor şi străbunilor voştri cari dela 27 Martie

încăce se odihnesc în pământul desrobit.

În ziua de 24 Ianuarie 1859 s'a îndeplinit un act asemănător cu cel dela 27 Martie 1918. Atunci s'a făcut unirea Moldovei şi a Ţării Româneşti într'un stat naţional—România modernă. Unirea aceasta s'a pregătit şi s'a înfăptuit de către un mănunchi de boeri munteni şi moldoveni cari erau însufleţiti de cea mai înflăcărată dragoste de neam şi luminaţi de cel mai curat patriotism. Realizarea Basarabiei la Patria-mamă s'a pregătit şi s'a înfăptuit de tărâtimea basarabeană, prin fruntasi şi împuţerniciii ei.

Aceasta înseamnă un mare pas înainte în dezvoltarea conştiinţei naţionale. „Ne unim cu plugarii români de peste Prut” a exclamat un tărân, votând pentru unire. Cuvintele acestea spun mai mult decât cărţi întregi. Ele dovedesc că nu este vorba de o atingere a crengilor şi vârfurilor celor mai înalte de copaci din acelaşi codru, legănate de acelaşi vânt regenerativ, ci de o împletire trunică a rădăcinilor ce-si trag hrana din acelaşi ţernă, rădăcini din cari vor răsări aceleaşi mlădite şi se vor desvolta în acelaşi fel şi vor aduce aceleaşi roade.

După glorioasele zile dela Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti, în care s'a afirmat în mod aşa de săvârşit puterea de viaţă a neamului nostru, urmau alipe de crudă decepţiune. O adâncă mâhnire cuprinsese sufletele noastre, văzând că fără vina noastră fatalitatea ne urmăria în mod aşa de năprasnic. Atuncea mulţi slabi de înger începură să se clatine în prezenţa lor. Era nevoie de un reconfortant pentru sufletele descumbrate. Şi pe acesta ni-l dădură fraţii basarabeni, prin ţinuta, vorba şi fapta lor hotărâtă dela 27 Martie. Pentru aceasta ei merită recunoştinţa neamului întreg.

Povestesc bătrânii că ceasurile despărţirii la 1812 au fost de nespūsă jale şi plângere. De prin sate şi de prin târguri curgea norodul săpătămâni întregi în cete nesfârşite, spre Prut, pentru a-şi lua ziua bună dela părinţi, fraţi, prieteni şi cunoscuţi cu cari până atunci vieţuiseră împreună. După 100 de ani de despărţire s'au frânt lanţurile robiei şi Basarabienii se întorc slobozi la fraţii lor. Jale dela 1812 s'a schimbat în bucurie obştească.

I. Nistor.
Profesor universitar
Membru al Academiei Române

SERBAREA UNIRII LA IAŞI

— 30 MARTIE 1918 —

In aşteptarea miniştrilor basarabeni

De un an şi jumătate încoace Iaşul n'a avut decât o singură zi de mare bucurie, ziua de 8 Iunie 1917, când de peste Prut i au venit cei dintâi ostaşi ardeleni.

De mult nu mai fusese bucurie în oraşul Unirii şi al Doinei naţional, de mult nu se mai arboraseră pe străzi steaguri cu colurile nădejdilor neamului întreg. Dela retragerea dureroasă din Muntenia Iaşul a fost într'un neîntreput doliu, până la ziua aceea care venia să dovedească înaintea tuturor că fiii neamului vor să pecetluiască cu vieţilor lor ţara de mâne a noastră a tuturor. Si atunci, la 8 Iunie, a fost veselie şi fericire. Străzile s'au împodobit cu steagurile tricolore, după cari ani de zile oflăseră bieţii prizonieri din întinsurile Rusiei, şi în faţa statuii lui Vodă Cuza s'a jucat hora Unirii în lacrimile de fericire a zeci de mii de oameni.

De atunci până azi străzile oraşului au fost lipsite de podoba steagurilor ţării. Vremea din urmă vorbea doar cel mult de steaguri negre, de durere... Şi astă, în mijlocul nefecicirii neamului şi a ţării, iată o zi de uitare a suferinţelor, o zi ca'n vremurile cele mai bune cu putinţă.

Zina de 30 Martie avea să fie o zi istorică: membrii guvernului fostei Republici moldovenesti vin la Iaşi pentru a aduce la cunoştinţa publică a Ţării şi a Regelui. Unirea Basarabiei cu România. Cu toţii au uitat la auzul acestei veşti, năcăzurile şi au dat drum bucuriei. Desdedimineaţă cetăţenii Capitalei au putut ceti pe zidurile oraşului un manifest prin care se aducea la cunoştinţa tuturor venirea înalţilor oaspeţi.

Primirea acestor oaspeţi avea să se facă după programul publicat şi de noi la timp.

Deşi zi de lucru, lumea îşi uitase de treburi şi mii şi mii de oameni alergau de dimineaţă spre gară ca să vadă o eace nici odată nu mai văzuse şi nici nu crzuse să vadă: un guvern românesc d'ntre-o ţară în ghenunchiată până aci. Pe tot parcursul d'unului — armată, steaguri naţionale, ordine şi însufleţire. Gara era împodobită cum rar se va mai fi întâmplat altădată.

Înainte de orele zece peronul găni e înţesat de lume: toţi membrii guvernului român, o mulţime de generali şi ofiţeri superiori şi public militar şi civil, cât numai putea să încapă. Cu toţii aşteptau cu răsuflarea oprită intrarea trenului în gară, şi întreaga conversaţie era în legătură cu cei aşteptaţi.

Scriitorul acestor rânduri stă de vorbă cu d. Coropceanu, deputat în Statul Ţării, care se plânge că împrejurările l-au găsit la Iaşi în ziua când la Chişinău s'a proclamat Unirea, şi astfel dsa n'a putut să spue acolo unde trebuia magicul cuvânt: pentru. Îl interesează

mult cei prezenţi şi după ce arăt pe bărbăţii de stat, dânsul observă:

Toţi miniştrii români sunt oameni mai mult bătrâni decât tineri. Iată la noi toţi miniştrii sunt oameni tineri, ceace e mai bine. — Cetind programul serbării, d. Coropceanu zice: Eu n'am haine cum cere porunca: redingotă sau jachetă. Noi d-mocraţii nu dăm aşa mult pe haine...

Sosirea trenului. Întâlnirea

Iată şi trenul, primit de toţi cu aclamaţii. D-l Inuleţ se vede cel dintâi din vagon Cu obişnuita şapcă rusească pe cap, dar încolo îmbrăcat în haine europene. Preşedintele republicii d-mocratice face impresia omului care nu prea dă mult pe înfăţişarea din afară. Iată şi Halippa, deosemena fără nici o prezenţă în îmbrăcăminte. Ministrul Codreanu e în uniforma rusăscă de inginer. Ministrul Ehan poartă şapcă rusească de prof sor numai cel d-războiului, d-l Brăscu, apare în uniformă de general român. Ministrul de finanţe, d-l Ioncu, cu pardesiu nou şi pălărie în locul obişnutei şepci ruseşti face o impresie mult mai bună ca de obicei. Lipsă ste simpaticul ministrul de externe Pelivan, care e într'un spit l din Iaşi unde tocmai fusese operat cu o zi înainte; lipsesc şi de utaţii unionişti cari au luptat cu atâta însufleţire pentru marele act, ca Ţanţu Crihan, Buzdugan Mare, Gafeanu, Codreanu ş. a. În schimb a venit ministrul ucrainean Savenco şi cel polon Podminschi ministrul de control, Arhimandritul Gurie dă de pe scările vagonului binecuvântarea.

Întâlnirea celor două guverne româneşti a fost mişcătoare, cum nici nu se putea altfel. O astfel de scenă n'a mai avut niciodată loc în viaţa neamului, şi de aceea ea într cea obişnuitele forme de paradă şi de formalităţi. Cuvântării nu s'au ţinut, dar nici n'a fost nevoie de ele, căci vorbeau destul de gâtor lacrimile de bucurie şi străngerile de mână făcute cu atâta efuziune.

Un lung şir de automobile se fo mează şi îşi i-a drumul spre mitropolie, unde avea să se facă un Ted um. Străzile dela gară şi până la Mitropolie sunt tixite de o lume imensă. Companii de soldaţi în ţinută de campanie ţin ordinea într'un mod impunător. Pe smândouă marginele străzilor erau parcă nişte ziduri de baionete şi de pîpturi oţelite. Figurile brozate ale vitejilor apărători de ţară făceau să ţi tresalte sufletul de bucurie sfântă.

În iaţa Unirii statu'a înfăptuitorului Unirii dela 1859 se ridică maiestos Ea doua zi mare pe cere o t aşte, după cea de la 8 Iunie 1917. Şi cine ştie dacă ziua a treia şi cea mai mare, nu va avea loc tot în Iaşi, şi dacă hora Unirii d pline nu se va juca tot aici, în jurul statuei de bronz a omului simbolic?...

La Mitropolie

Fusesem de multe ori la slujba dela mitropolia din Iaşi, dar niciodată ea nu mi-a mers la inimă ca în această zi, care este fără îndoială cea mai mare şi din viaţa generaţiei de astăzi.

O atmosferă de solemnitate rară. Lume nu tocmai multă (căci nu se putea intra decât cu invitaţie): Familia domniitoare, guvernul român şi cel basarabean, reprezentanţii vieţii politice din diferite partide, funcţionarii superiori, ofiţerimea superioară şi o seamă de conducători ai vieţii publice. În altar, îmbrăcaţi în haine strălucitoare, guvernul român şi cel basarabean, reprezentanţii vieţii politice din diferite partide, funcţionarii superiori, ofiţerimea superioară şi o seamă de conducători ai vieţii publice. În altar, îmbrăcaţi în haine strălucitoare: mitropolitul Pimen, arhieriei Antim şi Aleze, arhimandritul Gurie din Basarabia, şi câţiva preoţi cari încep cea mai frumoasă dintre slujbe. Regele, însoţit de AA. LL. RR. Principala Carol şi Nicolae, în dreapta, M. S. Regina cu Principesele Elisabeta şi Marioara în stânga, stau adânciţi în simţimintele de evlavie stărnite de măreţia zilei şi de netrecuta frumuseţe a slujbei. Pe toate feţele era bucurie, în care se amesteca însă şi o undă de tristeţe...

Din icoana de pe perete răsărea plină de învăţăminte Răstignirea Domnului. Vederea ei te ducea fără să vrei, cu gândul la răstignirea pe nedreptul a neamului nostru. Şi numai nădejdea că Răstignirea e urmată de Înviere, făcea să nu ţi se totunească cu totul bucuria zilei.

Nu era nimeni în aceste clipe care să nu fi simţit în sufletul său întreaga tragedie a neamului Când privirea mi se opria asupra lui Inuleţ, Ciuhureanu sau Halippa, sufletul meu vedea îndarăt pe toţi luptătorii noştri de veacuri: Horia, Iancu, Bănuţu, Mureşanu până la Maniu, Vaida, Vlad ş. a. cari şi ei au trăit şi au luptat cu gândul la o zi mare, care totuşi trebuie să vie odată...

Pe dinaintea mea treceau toate clipele crunte dinsuferinţele părinţilor şi fraţilor noştri: uciderea lui Mihail Viteazul pe Câmpia Turzii, tăierea pe roată a lui Horia la Alba Iulia, înebunirea lui Iancu, procesul Memorandumului cu zeci de ani de închisoare şi osândiţii la moarte în anul 1916: avocatul Zaharie Munteanu, R. Popescu, P. Dan, părintele Baca şi toţi ceilalţi mucenici a căror moarte nu poate fi zadarnică. Sufletul nostru, care vede împlinită ca din senin mântuirea Basarabiei, simte că dreptatea trebuie să vie pentru toţi, mai curând sau mai târziu.

Slujba Dumnezeiască picura ca un balsam alinător peste inimile noastre rănite. Nici odată parcă n'am simţit atât de nestrămutat adevărurile Scripturice de astădată.

Căci cuvintele Ei erau în adevăr cuvinte sfinte şi vecinice. Şi când, Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Pimen a cetit cu glas înalt şi răspicat Evanghelia, sufletele noastre au simţit uşurare. Cuvintele ei ne făceau să înţelegem că suferinţele noastre vor fi alinate şi în ceasul cel mare pe care îl va voi

Domnul, va fi o turmă şi un păstor. Toate trec, dar cuvântul Domnului rămâne în veac.

Şi iată cuvântul Domnului, care a răsunat din gura mitropolitului Moldovei, în ziua unirii desăvârşite, la 30 Martie:

„Zis'a Domnul: Eu sunt uşa: prin mine de va intra cineva, se va mântui şi va intra şi va ieşi şi păsune va afla.

Furul nu vine, fără numai să fure şi să junghe şi să piardă: eu am venit ca viaţă să aibă şi mai mult să aibă.

Eu sunt păstorul cel bun: păstorul cel bun sufletul său îşi oune pentru oi.

Iar năimitul şi care nu este păstor, căruia nu sânt oile ale lui, vede lupul venind şi lasă oile şi fugе: şi lupul le răpeşte pre ele, şi risipeşte oile.

Năimitul fuge, că năimit este şi nu îi este lui grija pentru oi.

Eu sunt păstorul cel bun, şi cunosc pre ale mele, şi mă cunosc de ale mele.

Precum mă cunoaşte pre mine Tatăl şi eu cunosc pre Tatăl: şi sufletul meu îmi pun pentru oi.

Şi alte oi am, care nu sânt din staulul acesta; şi pre acelea mi se cade a le aduce şi glasul meu vor auzi; şi va fi o turmă şi un păstor.

(Evanghelistul Ioan, cap. IX v 16—21)

Cată nădejde toarnă în sufletele curântul vecinic al Domnului! Fără el viaţa noastră ar fi lipsită de razim şi noi am cădea doborâţi sub povara grelelor nenorociri ce ne vin peste cap.

Rugăciunea ocazională a mitropolitului e atât de potrivită!

La sfârşitul ei, feţele tuturor sunt parcă mai înviorate, sufletele mai întărite. Umbra de durere din privirea Regelui şi a Reginei parcă s'a mai şters şi cu toţii părăsim lăcaşul Domnului cu sufletul întărit.

Cine e Dumnezeu mare cu Dumnezeul nostru? Tu eşti Dumnezeu carele faci minuni.

Corul mitropoliei, admirabil, neîntrecut, varsă, ca o ploaie de melodii cereşti, simţiminte sfinte în suflete, şi cu ele părăsim în evlavie Biserica.

Recepţia dela Palatul Mitropolitan

Familia regală şi înalţii demnitari trec apoi din biserică în palatul mitropolitan la recepţia care era hotărâtă în program. M. S. Regele, M. S. Regina, Principii şi Principesele se întretin vreme de o jumătate de oră cu cei de faţă, în special cu miniştrii basarabeni. Era un moment foarte interesant, să-ri vezi pe republicanii de până eri discutând cu Capul încoronat al ţării, într'un chip cu totul plăcut. Intre Rege şi miniştrii basarabeni s'a format repede o atmosferă prietenească. Nuera regele formalităţilor reci şi şapo-

